List 31. Tečaj XLVII.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr. za pol leta 1 gold, 70. kr. za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gol 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 31. julija 1889.

Obseg: Vipavci poprimite se zelenjadarstva! — Razne reči. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Trgovinska in obrtniška zbornica. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Vipavci poprimite se zelenjadarstva!

(Dalje.)

1. Špargelj.

Špargelj pridelujejo po dosti krajih ogromno veliko, kar cele njive ga imajo in povsod delajo z njim prav dobro kupčijo. Tako najbolj slovi francoski špargelj iz Argentila, katerega presnega, posebno pa tudi ukuhanega po vsej Evropi razpošiljajo. V Avstriji sluje kaj močno špargelj iz Eibenšica na Češkem. V Eibenšicu so se združili kmetovalci v veliko, špargelj pridelujoče društvo, ki dela prav dobro kupčijo.

Dosti prav finega špargelja pridelujejo na Koroškem okoli sv. Vida, prav veliko tudi na Goriškem okoli Gorice, le žal! da je zaradi slabega načina pridelovanja goriški špargelj kaj slab in zaradi tega tudi slabo plačan. No, pa vendar se gotovo Goričanom pridelovanje špargelja še vedno dobro izplačuje, ker sicer bi ga gotovo opustili. Ako bi Goričani svoj špargelj prav pridelovati umeli, stržili bi zanj ob veliko manjših stroških za napravo špargljevih leh ali špargljišč, kakor pravijo, gotovo tri do štirikrat več nego sedaj. Da je to gola, z izkušnje povzeta istina, ne pa le dozdeva, dokazuje pač to le. Na nekdanji deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Slapu pri Vipavi napravili so leta 1874. in 1875. precej veliko špargljišče, to pa ne po zastarelem goriškem načinu, ampak po veliko cenejšem francoskem. Ko je začelo špargljišče dobro roditi, prodajali so kilo špargljev po 80 kr., goriškega pa je bilo v istem času, kolikor se ga je hotelo, po 30, da še celo le po 25 kr. dobiti. Naročila na špargelj so dohajala tako gosto, da ni bilo nikakor mogoče vsem ustreči. No, dva vipavska posestnika, Ferdinand Malik na Slapu in gospod Franjo Kavčič v Št. Vidu, lotila sta se tudi pridelovanja špargelja po novem načinu, in letos sta ga prodajala (vsaj g. Kavčič tako) že po goldinarji kilo.

V Vipavi po novem načinu pridelovani špargelj je jako fin po okusu, jako lep, kar pa je poglavito, je to, da je jako zgodenj. Ko na Koroškem, Češkem itd. na špargelj še skoraj niti ne mislijo, imajo ga že v Vipavi. Za špargelj bi Vipavci lahko na leto potegnili tisoče goldinarjev, ako bi ga začeli na veliko pridelovati.

Kar že vzorne lege za pridelovanje zgodnjega špargelja bi bile posebno: Podbreg pri Št. Vidu, Gradišče, Budanje, s kratka podgorske jako prisojne lege. Vipavci ne premišljujte se torej več dolgo, pa lotite se pridelovanja špargelja na veliko. Boljši, inteligentni posestniki, po Vas naj se vzgledujejo drugi, saj bodete imeli pač korist od tega. Njiva, katero Vam s poljedelskimi pridelki po 50 gld. na leto daje, dajala Vam bode ob enakih stroških po 100 ali pa še po več goldinarjev, ako jo izpremenite v špargljišče.

Kdor se hoče poučiti, kako se po novem francoskem načinu špargelj prideluje, kupi naj v tiskarni Viktorja Dolenca v Trstu „Koledar za prestopno leto 1884. in kažipot po Trstu“. V tej knjigi je pridelovanje špargelja po najboljšem načinu natanko popisano ter s podobami pojasnjeno. Knjižica stane 50 kr. Sicer bode gospod Kavčič v Št. Vidu gotovo toliko prijazen, da bode vsakemu, kdor se za stvar zanima, rad svoje špargljišče pokazal ter pojasnil osnovo in obdelovanje.

2. Zgodnji grah.

Zgodnji grah je kaj čislana zelenjava, in vsled tega jo tudi močno zahtevajo ter dobro plačujejo. Na Goriškem, posebno v Brdih, pridelujejo ga že več let na debelo, kar cele vagone ga izpeljujejo v Gradec, na Dunaj itd. Zakaj bi torej tudi v Vipavi zgodnjega graha na veliko ne pridelovali? Slapenci so se ga že lotili. Na Slapu je že kmetov, kateri cele njivice z zgodnjim grahom obsevajo. Ali zakaj bi ga ne pridelovali na debelo sploh

po Vipavi, posebno po kaj prisojnih legah pod goro? Pod goro bi bil gotovo za dobrih 8 dni zgodnejši nego pa na brdski strani doline.

Za pridelovanje zgodnjega graha je najprvo potrebno seme prav zgodnje vrste. Jaz sem poskusil, reči smem, gotovo že 12 vrst jako hvaljenega zgodnjega graha, katerega sem dunajskim in peštanskim semenskim trgovcem prav pošteno plačal. Boljšega mimo navadnega logaškega (iz Logatca na Notranjskim) pa ga ni. Logaški grah je jako ploden, odločno najplodnejši, in seme se dobi po ceni, ker ga v Logatci kar cele njive sejejo. Bricem na Goriškem rabi vsem le logaški grah. Istina pa je, da je treba vsaj vsako tretje leto iz Logatca izvirnega semena naročiti, kajti v Vipavi pridelano seme ne daje nikedar tako zgodnjega pridelka, kakor pa izvirno logaško. Grah se tudi ne sme več let zaporedoma na eden in ist prostor sejati, kajti tako sejan ne obrodi dobro. Najboljše je pač, ako pride grah šele za 5 do 6 let na prejšnje mesto. Prideluje se pa zgodnji grah tako-le: V prav prisojni legi preorjemo, prekopljemo ali prelopatimo svet, katerega mislimo za grah porabiti, že oktobra meseca. Na zrahljanem svetu naredimo z motiko jarke, kakih 10 do 15 centimetrov globoke ter 30 do 40 cm. drug od druzega oddaljene. V jarke natrosimo dobrega, dobro podelanega gnoja, katerega smemo nekoliko z nogo potlačiti, in vrhu gnoja položimo seme v kupčke, po 5 do 6 zrn v eden kupček. Posamezni kupčki morajo 20 do 30 cm. biti oddaljeni. Tako vloženo seme zaspemo prav tanko z zemljo, in setev je gotova. Prav predno nastopi zima, obložiti moramo posamezne vrste vzkalivšega graha s prav nizkimi vejicami smrekovimi ali pa hrastovimi, kakeršnim čez zimo ne odpade listje. To je potrebno zaradi zajcev in večkrat tudi zaradi snega. Na spomlad odstranimo zataknene vejice, grah okopljemo in vmes posejemo lahko bolj na redko korenja ali pa regrata (radiča). Ako grahu še pravega natiča zataknemo, storjeno je do obiranja vse. Kadar dozori, izrujemo natič z grahovco vred, korenje ali pa radič se opleve ter okoplje.

(Dalje prihodnjič.)

Razne reči.

— **Da konje odvadimo jezik iz gobca moliti**, priporočajo živali devati pri delu brzdo, katori je na sredi pripeta majhna, 3 do 4 palce dolga verižica. Tako je namreč konj prisiljen verižico glodati, in kmalu opusti staro navado ter ne bo molel čez nekoliko tednov jezika iz gobca, če tudi ne bode imel brzde.

— **Da bo dobra pitna voda po vodnjakih**, deni vanje na treh različnih krajih po 20 kosov dobro žganega oglja od lesa ter jih poveži v šope, zraven pa priveži 2 kilograma kamenene soli. V treh dneh postane voda čista kot ribje oko. To se vsako leto 3 do 4krat ponavlja, zlasti spomladi; soli pa ni treba potem zmerom rabiti, največ enkrat ali dvakrat v letu. Kadar ni soli, priveži na oglje kremen ali pa opeko. Oglje posrka vase toliko blata, solitarja, apna, gipsa itd., da postane težko kakor premog, vendar pa lahko ostane nekoliko let v vodnjaku, ker bolj ali manj vodo čisti.

— **Da rodi debel sad**, treba rastoče drevo enekrati poškropiti z vodo, v kateri je raztopljen železni vitrijol. Na 1 liter vode se vzame 80 gramov železnega vitrijola.

— **Remontantne klinčiče** priporočajo bolj s požlahtnjevanjem nego pa s sadikami pomnoževati. Za podlogo rabijo korenine milnice (piperat) (saponaria officinalis), ki raste skoro povsod divja. Po končanem požlahtnjevanji jih posadi v majhne lončke in postavi jih v precej topel in senčnat kraj na kako omaro, ali pa na primerno topel prostor in jih ne zalivaj preveč. Ko čez 14 dni začno poganjati, pusti k njim nekoliko zraka pa ne preveč sence, sčasoma pa odpri vsa okna.

— **Ohrovt ohraniti svež do spomladi.** Če vseješ začetek meseca julija ohrovtovo seme, vzrastejo do jeseni male glavice, ki še niso za kuhinjo; treba pa jih je predno začne slana padati, porvati s prstjo in s korenimi ter jih posaditi v pesek v klet do srčnih listov, drugo listje jim pa poreži. Pesek škropi po zimi le toliko, da je vedno vlažen. Tako vzrastejo do spomladi glavice za rabo.

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

118.

Prvotni Američani.

Prastari stanovniki ameriški na toliko so si sorodni in podobni, da jih smemo kot jedno ljudsko pleme smatrati. Omenili smo uže, da je narod ta v dveh zemljah prišel do dosta znatne kulture, ali po ostalej Ameriki je ostal na zelo nizkej stopnji naobraženja. Omenili smo tudi glavnih vzrokov, ki so pomogli Peruancem in Mesikancem, da so se nad ostale Američane vzdignili. Da si ni ta kultura Bog zna kako velika bila, vendar se jej moramo čuditi. Naroda ta sta bila oddaljena od vsega ostalega naprednejšega sveta. Od nikogar se nista nič mogla naučiti, in vse kar sta dosegla, morala sta si sama ustvariti. Okolo sebe nista imela nobene veče živali, katero bi si mogla kot domača žival vzgojiti, in od koristnih bilin je bila edina koruza veče važnosti. Po vrhu sta imela še to nesrečo, da nista poznavala železa. Ako se oziramo na vse to, priznati nam je, da sta ta naroda morala imeti lepih duševnih sposobnosti. Pomislimo samo, koliko stoletij je trebalo, preden so stanovniki v Evropi prišli do današnje kulture, da-si so imeli domačih živali in dosta koristnih bilin. Vsi

obližnji kulturni narodni azijski in afriški so vplivali na Evropo, in vendar je trebalo še toliko stoletij in tolike borbe, preden se je prišlo do kulture.

Preden opišemo Peruance in Mesikance, želimo na kratko načrtati odnošaje in življenje ostalih Američanov, ki so bili ribari in lovci.

Amerika je dala svojim prastanovnikov posebni pravec v življenju. Amerika je potegnjena od visokega severa daleč na jug. Po celej Ameriki se vleče na zahodnej strani velik venec gora. Proti vzhodu se rebra celih gora spuščajo v nižine, katere so obrasle z nepreglednimi gojzdi in bujnimi travniki. V severnej Ameriki nazivajo te travnike „prairije," na jugu „pampas." Vode in reke so se najbolje razvile na vzhodnej strani Amerike. Omenili smo uže, da bi tu ob mnogih rekah zemlja bila vrlo prikladna za poljedelstvo, da so prastanovniki ameriški imeli dovoljno množino kulturnih bil n, in da ni v severnej Ameriki prehladno, a v južnej Ameriki prevlažno. Ker se je Amerika daleč od severa proti jugu raztegnila, zato nahajamo v njej toplo, zmerno in hladno podnebje, ali povsodi je tu razmerno hladnejše kakor na starem svetu. Vzrok temu je mala širina kopne zemlje, množina gozdov, jezer in močarin.

Bilinstvo in živalstvo v Ameriki, katero bi človeku koristiti moglo, zelo je siromašno. Nima tu ne ene veče živali, katera bi se mogla meriti z našim konjem ali govedom. Bizon je edina veča žival, ki je v rodu z našim govedom. Živi v prairijah severne Amerike. No on se ne dade udomačiti. Lama in paka v osrednjej in južnej Ameriki ste slabotni živali, in se morete komaj z našo ovco primerjati. Med pticami, ki jih je človek v Ameriki udomačiti mogel, omeniti nam je edino purana. Med bilinami ima Amerika edino koruzo, katera se more meriti z našimi žitaricami. In tako narav ni podala Američanu niti toliko sredstva, da more postati pastirski narod, a kamo še le poljedelec. Američan je moral biti lovec in ribar, vrata k višej kulturi so mu bila toraj zaprta.

Američan je dosta čvrstega telesa, dolge glave, nizkega a širokega čela, debelih ličnih kosti, ozkih usten, in črnih pramenastih las. Oči so mu drobne in črne, nos dolg in kljukast. Polti je ruse, jasnejše ali temnejše. Brade in obrvi je zelo slabih.

Američan se oblači in lepotiči jako bogato in pisano. Obleko in obutev si navadno prireja od bizonove kože, katero z bojo opiše in s perjem olepotiči. Obraz si z živimi bojami namaže. V lase potakne perja, in okoli vratu obesi bisere, katere si od školjk izbrusi. Taki biseri so pri Američanih v visokej ceni, ž njimi plačuje premagano pleme premagalcu davek.

Američan si stavi za stanovanje male kolibe. Ribarska plemena narejajo jih od skorje, dočim jih lovska plemena zlagajo od sešitih bizonovih kož. V sredi kolibe stoji ognjišče, a v šiljastem vrhu je odprtina, skozi katero dim odhaja. Kolibe se lahko poderó, zložé in drugam prenesó. Ves ta posel imajo ženske, mož se briga samo za orodje, lov in vojsko.

Dokler Evropejci niso v Ameriko došli, niso tu poznavali železa. Vse svoje orodje so izgotavljali od lesa, kosti in kamenja.

Američani so tako navezani na to lovsko in ribarsko življenje, da jih od tega nič odvaniti ne more. Evropejci so jim poklonili množino domačih živali in posevnih bilin, ali oni so to s prezirom odbili, niso se mogli poprijeti živinarstva in poljedelstva. Oni hočejo ostati lovci in ribari, dokler do celega ne izginejo s površja zemlje. Američan je v lovu veščak, kakor malo kdo. Dober njuh ga vodi za lovino, in kedar jo je našel, ne uide mu z lepa. Kedar zapade visok sneg, priveže na nogi široke snežne cipele od lesa in kože, in tako leti z neverjetno brzino za zverjo.

Američan se hrani največ z mesom. Peče ga ali kuha, surovo meso je samo takrat, kedar je preveč gladen, ali kedar nima ognja. Mesa nikdar ne soli, niti s čim drugim začinja. Kedar nima lovine, gré iskat samoraslih bilin, ker domačih nima. Za zimo nameče mesa in takega semena v jame, katere dobro zadela. Za jed nima gotove ure, jé ti, kedar do hrane pride. Kedar ima obilne lovine, takrat gori pod loncem neprenehoma, a kedar hrane zmanjka, takrat zna tudi postiti se. Tako delajo vsi lovski narodi na svetu. Med jedjo sede možje sami zase, dočim se žene, deca in psi na drugem kupu zbero. Opojnih pijač niso Američani poznavali, dokler jih niso Evropejci spačili. Pušenje pa je Američanom prastara navada.

Življenje Američanovo se največ suče v obitelji. Tu in tam žive pojedine obitelji povse osamljene, no navadno se združijo v pojedina sela. Vsako selo ima svojega starešinjo, ali njegova moč v mirnem času nima nikakega značaja. Na vzgoj dece se v obitelji skoro nič ne pazi, a vzlasti dečki smejo biti do skrajnosti razuzdani. Roditelje še le veseli, kedar vidijo, kako jim se uže mali sinček igra z glavo ubitega neprijatelja; a deček postaja tako vse samostalnejši in trdoglavnejši. Uže zgodaj se začne družiti z odraslimi ljudmi, in kedar spolni štirinajsto leto, gre iskat čarobne mošnjice. Gre namreč v samoto, tam nekoliko dni in noči preposti in prečuje, in naposled ves utrujen trdo zaspi. Prvo žival, o katerej sanja, mora on ubiti in od njene kože si napraviti čarobno mošnjico, ki jo vedno pri sebi nosi, da ga varuje sleharnega zla. Ako jo zgubi, mora jo svojemu neprijatelju vzeti.

Dekleta dozore zgodaj in se uže v dvanajstem letu omože, ali zato se nekatere brzo postarajo. Američan si nabere toliko žen, kolikor jih prerediti more. Na ženi sloni cela hiša, vse domače delo, kajti mož se briga samo za lov in vojsko.

Američan je ozbiljne čudi, trd, odvažen in srčen. On ne pazi skoro nič na ono, kar se okoli njega godi; v družbi je miren in pozoren. Nikdar nobenemu v besedo ne seza, ker je to neprijaznost, katere Američan ne odpusti

z lepega. Nepristojno mu je to, ako se mu koj odgovori; čim mu se vidi govor važnejši, tem dalje se mora pomolčati. Kedar Američanu dojde v pest neprijatelj, nemilo postopa ž njim. Ali zato zna vsak tudi najhujše muke, pa tudi smrt prenesti z največo mirnostjo. Ne črhne, niti z zobmi zaškrta, ker je Američanu največa sramota, da se kot kukavica pokaže. Američan se vojuje z največo lokavostjo in krvoločnostjo, v besnosti trga trupla in je meso svojega neprijatelja. Največa slava, ki jo z vojske prinese, mu je skalp ali koža z neprijateljske glave. Na skalpu morajo biti vsi lasje, in navadno tudi še ušesa.

Bolezni in nesreče pripisuje Američan zlim duhovom, kateri stanujejo v različnih živalih. Mrtveca zavije v obleko in potem zagrebe, ob enem zagrebe žival pokojnikovo, položi v grob njegovo orožje in hrane za drugi svet. Američan veruje v drugi svet, in sodi, da duše pokojnikov so ž njim v dotiki, in se jih zato boji. Pri pojedinih plemenih pokaznijo s smrtjo njega, ki o pokojniku slabo govori. Vsi verujejo v neko više bitje, v stvarnika, kateremu kedaj pa kedaj malo žrtvo žrtvujejo. Vse spoštovanje skazujejo zlim duhovom, katere bi radi z darovi pridobili. Da ugode duhovom, prirejajo različne plese. Američani ne plešejo kakor drugi narodi s strasti, njim je ples neka vrsta bogoslužja. Ker verujejo, da zli duhovi stanujejo v različnih živalih, zato se navadno našemijo kot živali, sedaj kot medvedje, sedaj kot psi, bizoni, orli, in v skakanju oponašajo gibanje dotičnih živalij. Da ugode duhovom, ali da si utrde telo, mučijo mladi ljudje zelo hudo svoje telo.

Jezik raznih ameriških plemen je zelo čudno ustrojen. Američani so dobri govorniki, govore živo in jedrnato. Američanu ni dovoljeno, da bi bil samo dober junak, biti mora tudi dober govornik. Američani imajo svoje narodne pesni, v katerih opevajo ali oplakujejo slavne junake. Pesni te so dosta lepe, samo so prepolne ponavljanja in pretirane slave in hvale.

(Dalje nasl.)

Trgovinska in obrtniška zbornica.

(Dalje).

I Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Gospod zbornični svetnik Anton Klein poroča, da je c. kr. deželna vlada poslala zbornici pravila zadruge urarjev in optikov v Ljubljani.

V ta pravila urinilo se je nekoliko malih pomot in je v njih izostalo nekaj potrebnih določil. Tajništvo zbornično javilo je to zadružnemu načelstvu ter mu svetovalo, naj bi smelo pravila v zmislu nasvetov premeniti, oziroma dopolniti.

Načelstvo se je s tem skladalo in pravila so se tako popravila, da se popolnoma ujemajo z določili zakonov od 15. marca 1883 in 8. marca 1885. Načelstvo je tudi zbornici naznanilo, da se zadruga z vsemi popravki sklada.

Ker so torej pravila sestavljena v zmislu obrtnega zakona, nasvetuje odsek: Slavna zbornica naj v svojem poročilu do visoke c. kr. deželne vlade priporoča potrditev pravil zadruge urarjev in optikov v Ljubljani. — Predlog je bil sprejet.

III. Gospod zbornični svetnik Ivan Perdan poroča, da je c. kr. deželna vlada poslala zbornici pravila zadruge trgovskih obrtov okolice ljubljanske, da se o njih izreče.

Odsek je pravila pregledal in se preveril, da so v zmislu zakonov od 15 marca 1883, drž. zak. štev. 39. in 8. marca 1885, drž. zak. štev. 22, sestavljena, vsled tega nima nobenih premem nasvetovati, in to tem manj, ker je pravila sestavil porazumno z zadrugo zbornični tajnik. Vsled tega nasvetuje odsek: Slavna zbornica priporoča, naj slavni c. kr. deželni vladi, da potrdi pravila zadruge trgovskih obrtov okolice ljubljanske. — Predlog je bil sprejet.

IV. Gospod zbornični svetnik Anton Klein poroča o pravilih zadruge vseh obrtnikov v občini kamnogoriški. Ces. kr. deželna vlada poslala je ta pravila trgovski in obrtniški zbornici, da se izreče o njih.

Pravila so se natančno pregledala ter se je odsek preveril, da se v tej obliki ne mogo priporočati c. kr. deželni vladi v potrjenje.

Zadruga se je sicer ozirala na zakona z dne 15. marca 1883 in 8. marca 1885, toda vsprejela je tudi določila, ki se ne ujemajo z zakonskimi določili. Na pr. v § 1. pod črko h) določilo, da je zadrugi namen, skrbeti za obolele zadružnike, ne ujema se s § 121. zakona z dne 15. marca 1883 in z ukazom visokega c. kr. trgovinskega ministerstva od 4. maja 1884, št. 12 424, kateri določa, da obrtni gospodarji ne morejo biti člani bolniške blagajnice. Dopuščeno pa je, da si ustanove svojo bolniško blagajnico, za katero je pa treba posebnih pravil.

V § 4. je sprejeto določilo, da sme zadružni odbor določati od treh do treh let sprejemnino, kar se ne ujema s § 126 in § 129 b), ki določata, da ta pravica spada v področje zadružnega zbora.

V § 8 pravil izostalo je določilo, da tudi tedaj kdo prestane biti zadružni član, ko mu oblastvo vzame pravico do obrta (§§ 57 in 138 obrtnega zakona). To določilo pa je tako važno, da je treba sprejeti je v pravila.

V § 11 pravil sprejela so se določila, katera so v §§ 85 in 86 obrtnega zakona dokaj jasneje izražena.

V § 12 sprejela so se določila, katera se ne ujemajo z določili §§ 77 in 87 obrtnega zakona.

§ 15 pravil ni tako sestavljen, kakor zahteva § 119 a) obrtnega zakona. Vrhu tega je zadruga izpustila več določil v pravilih, katera spadajo v pravila, in vidi se, da se je le premalo ozirala na osnovna pravila, ki jih je visoko ministerstvo sestavilo ter jih trgovska in obrtniška zbornica izdala v slovenskem jeziku.

Odsek je preverjen, da je dokazal zadostno, da se pravila ne morejo potrditi, in nasvetuje le:

„Slavna zbornica utemelji naj v svojem poročilu do visoke c. kr. deželne vlade, zakaj ne more priporočati pravil obrtne zadruge v Kamnigorici v potrjenje.“ — Predlog je bil sprejet.

V. Gospod zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča, da je slavna c. kr. deželna vlada poslala zbornici predloženo premembo § 4. pravil svobodnih in dopuščanih obrtov v Radečah.

Po § 4. teh pravil mora vsak član, ki na novo stopi v zadrugo, plačati 1 gld. sprejemnine, katera se sme s privolitvijo načelništva plačevati tudi v obrokih. Zadruga je pa v zadružnem zboru dne 27. decembra 1888 sklenila, da je sprejemnino zvišati na 5 gold.

Uzrok temu je, da zdaj malone vsak vzame obrtni list, če tudi nima toliko, da bi mogel davek plačevati. Taki obrtniki delajo navadno dolgove ter tako ne le sami sebi, ampak tudi drugim delajo škodo, ki dobe zelo težko pomočnike. Ko bi se sprejemnina povikšala na 5 gold., opomogla bi si zadružna blagajnica ter bi si marsikdo premislil vzeti obrtni list.

Po zadružnem sklepu glasil bi se dotični odstavek § 4. tako: „Vsak član, ki na novo vstopi v zadrugo, mora plačati 5 gld. sprejemnine, katera se sme s privolitvijo zadružnega načelništva plačevati tudi v obrokih.“

Ces. kr. okrajno glavarstvo ne priporoča potrditve premembe § 4., ker so mali obrtniki večinoma ubogi in še sedanjo sprejemnino le teško plačujejo. Ako bi se povečala, bili bi le prisiljeni izvrševati obrte brez obrtnega lista, in to bi obrtnikom in tudi zadrugi nič ne koristilo. Skoraj se sme soditi, da s tem povekšanjem hote dosedanji člani zadruge, kateri so plačali malo sprejemnino, zabraniti, da bi drugi ne mogli ž njimi tekmovati.

Odsek se je s stvarjo natanko bavil ter se prepričal, da je v celem sodnem okraju radeškem obrtnost le mala in cela zadruga šteje le malo nad 110 članov, od katerih le eden plačuje nad 4 gld. 20 kr. pridobitnega davka, blizu 30 po 4 gld. 20 kr. in okoli 80 pa po 2 gld. 10 kr. brez doklad.

Iz tega se lahko sklepa, da ni pričakovati velikih obrtnikov, ampak le malih, ter sprejemnina, katera bi presegala davek nad dvakrat, bila bi vendar previsoka in bi v resnici ovirala nastop novih obrtov. To bi bilo pa tudi krivično, ako bi dosedanji člani štirikrat manj plačevali, nego pa novi.

Odsek se torej ne more sprijazniti s premembo pravil in nasvetuje: „Slavna zbornica naj se v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade izreče v zmislu tega poročila.“ — Predlog je bil sprejet.

VI. Gospod zbornični svetnik Iv. Baumgartner poroča o pravilih delovršbene bolniške blagajnice tvrdke: „Albert Samassa v Ljubljani.“ Po izjavi gospoda obrtnega nadzornika presezajo dajatve blagajnice res, da ono mero, ki je določena v §§ 6. in 8. zakona za bolniške blagajnice, vendar visokost v pravilih določenih prispevkov ne bode v posebno nevarnost za delovanje blagajnice. Nasproti temu, da le malo mrjo delavci Samassove delovršbe, pričakovati je, da bodo delavci in tvrdka s svojimi uplačili podajali dovoljna sredstva, s katerimi se bodo poravnavale dolžne dajatve, ne glede na to, da so upravni troški blagajnice zelo neznatni. Izkušnja prvih let bode učila, ali bode treba prenarediti pravila glede na dajatve.

Odsek se pridružuje mnenju gospoda obrtnega nadzornika ter predlaga: Slavna zbornica izreče naj se v svoji izjavi do c. kr. dež. vlade za potrditev pravil. — Predlog je bil sprejet.

VII. Gosp. zbornični svetnik Makso Krenner poroča o pravilih delovršbenih bolniških blagajnic tvrdke: „Gustav Czap, G. Tönnies in August Drelse“.

O pravilih delovršbene bolniške blagajnice tvrdek Gustav Czap pravi gospod obrtni nadzornik, če tudi delavci v tvornicah za izdelovanje netilnega blaga v obče navadno manj mrjo, nego pri drugih industrijah, da se vendar pri večkratnem, natančnem nadzorovanju Gustava Czapa ljubljanske tvornice za izdelovanje netilnega blaga ni še prigodilo, kar bi upravičevalo trditi, da pri delavcih te delovršbe nastopajo večkratne bolezni ali pa posebno bolezenske oblike. Glede na to niso v pravilih določene zboljšatve o visokosti dajatev bolniške blagajnice nikakor nevarne.

Kar se tiče obeh drugih bolniških blagajnic, tvrdke A. Drelse in livarnice in strojarnice Gustav Tönnies, niso odnošaji teh delovršeb taki, da bi bilo treba drugače urediti dajatve dotičnih blagajnic, nego so te dajatve urejene pri drugih delovršbenih blagajnicah ljubljanskih.

Ker je odsek trdno preverjen, da bodo rečene bolniške blagajnice mogle izpolnjevati svoje dolžnosti, zategadelj predlaga: Zbornica blagoizvoli naj v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade priporočati potrditev teh treh pravil. — Predlog je bil sprejet.

VIII. Gospod zbornični svetnik Janko Kersnik poroča, da je c. kr. deželna vlada poslala trgovski in obrtniški zbornici pravila delovršbenih bolniških blagajnic: a) parnega mlina kranjske obrtne družbe v Ljubljani; b) tvrdke Janesch, tvornica za usnje; c) J. Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

Pravila za delovršbeno bolniško blagajnico parnega mlina kranjske obrtne družbe v Ljubljani priredila je na prošnjo družbe same z ozirom na § 51. zakona z dne 30. marca 1888, drž. zak. št. 33, c. kr. deželna vlada. Ker so ta pravila v smislu določil zakona od 30 marca 1888, drž. zak. št. 33. sestavljena, nima odsek nič proti njim.

O pravilih za tvrdki „Janesch“ in „Kleinmayr in Bamberg“ izrekel se je obrtni nadzornik, da ustrezajo zahtevam zakona. Z ozirom na to nasvetuje odsek: „Slavna zbornica naj se v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade izreče za potrditev teh treh pravil.“ — Predlog je bil sprejet.

IX. Gospod zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča, da gleda na pravila delovršbenih bolniških blagajnic papirnic v Goričanah in Medvodah, potem v Vev-

čah, katera je c. kr. deželna vlada poslala zbornici v izjavo, predlaga obrtni nadzornik, da se potrde, ter utemeljuje ta predlog s tem, da se, kar se tiče dajatev blagajnic, ni uvelo nobeno določilo, katero bi utegnilo ovirati njih delovanje.

Odsek pritrjuje tej izjavi ter predlaga. „Slavna zbornica naj blagoizvoli v svoji izjavi do c. kr. deželne vlade priporočati potrditev obeh pravil.“ — Predlog je bil sprejet.

X. Gospod zborični svetnik Jernej Žitnik poroča o pravilih pomočniškega zbora tistih pomočnikov, ki so v delu pri zadrugi „Edinost“ na Vrhniki, in pa o pravilih za bolniško blagajnico te zadruge.

Zadnja pravila se ne ujemajo z določili zakona z dne 30. marca 1888, drž. zak. št. 33. in zakona z dne 4. aprila 1889, drž. zak. št. 39, torej tudi odsek ne more priporočati, da bi se ta pravila potrdila, dokler se ne premene tako, kakor zahteva omenjeni zakon.

Pravila pomočniškega zbora pa so pravilno sestavljena in odseku je le to omeniti, da bi se v § 4. črka c, določilo sprejelo, da je dva pomočnika izvoliti, da zastopata pomočniški zbor v zadružnem zboru, in to posebno z ozirom na to, ker na podlagi potrjenih pravil zadruge „Edinost“ tudi zadružni zbor obrtnikov voli le dva zastopnika v pomočniški zbor. Odsek torej nasvetuje: „Slavna zbornica naj v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade javi, zakaj ne more priporočati, da bi se pravila bolniške blagajnice potrdila, in zakaj priporoča potrditev pravil za pomočniški zbor.“ — Predlog je bil sprejet.

(Dalje nasled.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane — Vremenske nezgode, veliko škode. Mnogo krajev kranjske dežele zadela je po nevihti minulo sredo dne 24. julija huda nesreča. Mnogo poljskih pridelkov je popolnoma vničenih, pokončane so ceste in pota, po vodi je splavalo več rodovitnega polja, mnogo ga je razkopanega, mnogo je posutega s peskom in kamenjem in porušenih je več poslopij in odnešenih po vodi več mostov. Tudi ljubljanskega močvirja veliki del je z današnjim dnevom že celih osem dni pod vodo, večina poljskih pridelkov kakor krompir, fižol, ajda in zelje je vničenih, drugi pridelki so zelo poškodovani, tako da je tudi posestnik močvirskega polja tudi letos zopet sila sila teško poškodovan, v mnogih slučajih dejan na beraško palico.

Kolikor nam je do sedaj došlo poročilo, segala je največja nevihta od Postojne sem preko Cerknice, Planine, Borovnice ob izhodnem gorovji ljubljanskega močvirja, čez Ljubljano, in doli čez Lipoglav in Besnico na Litijo. Cerkniško in Planinsko polje je zopet vse pod vodo, v zadnjih vaseh Borovniške doline ni samo zelo poškodovano polje, temveč so razkopana tudi pota, izrekoma v vaseh Brezovica in Sabučevo.

Še hujše razsajal je potok Reka v Podlipoglavski dolini. Tu je pokončano in posuto polje, vničeni so pridelki. posuti travniki in njive, nevožna postala je cesta, tako, da je promet pretrgan. Največja škoda pa je prizadeta kolikor do sedaj znano v Besniški dolini, izrekoma v spodnjem delu spadajočim k ljubljanskem okraju, — pa hudo poškodovan je tudi višji k Litiji, spadajoč del te doline.

Prav nadrobna poročila so nam na razpolaganje o teški nesreči in velikanski škodi v Besniški dolini: Tu je povodenj brez sledu odnesla 4 mostove okrajne ceste, tretjina okrajne ceste v dolini za uro hoda skopana je za meter in več globoko, ostali del pa je tako izpran, da ni za vožno. Struge in kolesa malinov in žag so odnešene, odnešene so zaloge lesa in dilj, več svinjakov in steljnic, vsi malini in žage dejani so na suho, pri nekoliko hišah porušili so se deli zidovja. Besnica zapustila je na več mestih svoj vodotoč in teče po razdejani cesti.

Polje s prosom, ovsom, fižolom, krompirjem, jaro ržjo, turšico in deteljo, je preplavila in posula ter večinoma vničila Besnica, višje na nižjih bregovih ležeče travnike in njive posuli so pa s peskom in debelim kamenjem na mnogo mestih po 1^{m} na debelo pristranski studenci, ki so v tej priliki narastli v hudo dereče potoke.

Vsa dolina kaže podobo razdejanja. Revščina je velika, izdatna pomoč silo nujna!

Hudo prizadeti iščejo pomoči pri oblastvih: pri c. kr. vladi, pri deželnem odboru in pri drugih dobrotnikih, ker sicer nimajo ob čem živeti. Kakor se nam poroča, bil je načelnik okrajnega cestnega odbora g. A. Knez z Dobrujnskem županom g. Korbarjem, kmalu po nesreči med prizadetimi, ta ponedeljek pa je šel tudi g. deželni glavar s cestnim načelništvom v Besniško dolino, kjer sta vse nadrobno ogledala ter vkrenila, da se zgradba 4 tukaj odnešenih mostov in popravljanje okrajne ceste takoj prične, da bode posestnikom mogoče svoje ne po vsem pokončane poljske pridelke spraviti.

Včeraj ogledal si je g. deželni glavar z načelnikom močvirskega odbora g. Trtnikom in pa členom odborovem g. J. Tomcom, povodenj na eni strani močvirja preko Goric, Bevk, Blatne Brezovice, Sinje Gorice do Vrhnike. Voda, še včeraj 7. dan po nalivu, globoko stoji čez velik del močvirskega polja, le pri najvišjih preplavljenih njivah se je voda deloma umaknila, pri nekaj nižjih prikazujejo se vrhovi vtopljenega ovsa ali turšice, voda je zelo razgreta. Pri tej priliki ogledal se je iz preplavljene njive vzet krompir, ki je ves gnjil in hudo smrdi, prav tako kazal se je vničen fižol, katerega je sajenega zelo veliko in pa ajda — pri tej je izrekoma velika škoda, ker je mnogo zgodaj sejane (prašnice).

V gornjem delu močvirja videti je preplavjena obilna tretjina do polovice tamošnjega močvirja. Posestniki, ki imajo deloma škode od 500—1000 gld., nekateri še mnogo več, so obupani in ne vedo kam si pomagati,

ako se osuševalna dela pri močvirju ne prično nemudoma. Po sedanji povodnji prizadeta škoda opisala se bode na drobno.

— **Zahvala koroških Slovencev, slovenskim državnim poslancem.** Danes došla je državnemu poslancu dr. Poklukarju v roke s Škocijana Podjunskem na Koroškem od odbora podružnice sv. Cirila in Metoda za Škocijan in okolico vsled sklepa občna zahvala slovenskim državnim poslancem, iz katere se glasi odlomek: — da spolnimo prijetno dolžnost hvaležnosti, smo pri tem shodu enoglasno sklenili, naj odpošlje odbor naše podružnice najsrčnejšo zahvalo in popolno zaupnico slovenskim državnim poslancem, ki so nas stiskane koroške Slovence v državnem zboru tako možato in neustrašeno zastopali, kazoč vesoljnemu svetu velike krivice in zatiranja, ki jih moramo koroški Slovenci dan na dan pretrpeti od naših nemško-liberalnih nasprotnikov.

Zahvaljujemo se toraj z ginjenim srcem za Vaše krepko zastopanje ter Vas ob enem tudi ponižno prosimo, da bi blagovolili tudi še za naprej ostati naši zagovorniki. V blagem spominu si hočemo ohraniti velikovredni trud naših dobrotnikov in vrlih slovenskih sosedov ter bratovskih pomočnikov.

Bog blagoslovi Vaš trud in Vaše delo!

— **Dvorni svetovalec Lind,** ministerski poročevalec o obrtnijskem šolstvu prišel je včeraj v Ljubljano. Danes si je v spremstvu g. ces. svetovalca Murnika šel ogledat glavno cerkev v Kranji.

— **Za predsednika komisije v pogozdovanje krasa na Kranjskem** imenoval je gospod minister za poljedelstvo deželnega glavarja Kranjske dr. Poklukar-ja.

— **Župnik Stanko Šranc** v Ratečah pri Škofji Loki, — vedno jako odločen narodnjak umrl je nagloma minuli ponedeljek večer v starosti 68 let ter bo jutri zjutraj pokopan. Naj v miru počiva!

— **Vodovod ljubljanski.** Že približno dva mesca so razkopane in s šuto nakopičene ceste in ulice ljubljanske, ker se po njih pokladajo cevi za vodovod. Vsakdo sprevidi, da se to delo mora zvršiti in potrpi. To da podjetnik tega dela ima delovanje sila slabo vredjeno. Kopačev najame si podjetnik mnogo in grape po cestah so skopane urno; vse drugače počasnejše pa delajo oni, ki pokladajo, stikajo in zalivajo cevi. To ima posledico, da so najpotrebnejše zveze prometa po več tednov zaprte, ker skopane grape odprte čakajo povprek vsaka nad 14 dni in ko so cevi vložene zopet dolgo traja preden se zasujejo. Tako se je godilo po Dunajski cesti, prav tako na Velkem trgu, na Poljanah in v Gradišči. Sedaj je Cojzov graben, Emonska cesta in večidel Rimske ceste zopet zravnan, samo pod Gabrom in v Soteski preko Klemenčičeve hiše do konca Pajhelnove čaka zopet grapa skopana že nad teden dni in vendar se ne gane roka in ne prst, da bi se ta primeroma kratka zapreka uvažanji in izvažanji iz Ljubljane na južno stran odpravila. Pa tudi za življenje ljudi je tako stanje nevarno. Zdi se nam, da bi bila vendar le dolžnost mestnega magistrata, tako — nepotrebne zapreke in sitnosti odstraniti in pa naloga policije, ako treba s kaznijo prisiliti podjetnika, da zdravju in življenju ljudi nevarne zapreke, kar pred odpravi. Skrajni čas je, da magistrat poseže s krepko roko v to šušmarjenje, kakoršno bi se celo na kmetih gotovo ne trpelo!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Odhod cesarjev v Berolin odločen je za 10 dan avgusta, sicer pa vkljub negotovemu položaju miruje politika. Na Dunaji bival je zadnje dni en sam minister, tudi ministerski predsednik odpeljal se je v Išel in ker je tam cesar sprejel njega in ministra Falkenhayna v celo uro trajajoči avdijenci začelo se je ugibati, da namerava vlada sedaj sama v roko vzeti poravnavo politične pravde na Češkem. Ali je kaj na tem, pokazalo se bode kmalu. Včerajšnja uradna „Wiener Zeitung“ objavlja imenovanje dosedanjega deželnega maršala za Češko kneza Jurja Lobkovica. V Radaun-u poleg Dunaja umrl je te dni admiral-namestnik grof Bombelles načelnik dvora ranjcega cesarjeviča Rudolfa nagle smrti, malo tednov pred, dvorni svetovalec Weilen, ki je vredoval cesarjevičevo knjigo.

Zadnje dni bival je tu potujoč v Petrograd knez Črnogorski s svojo rodbino k poroki svoje hčere z velikim knezom ruskim, katera bode dne 7. avgusta.

Z Dalmacije. — Delovanje deželnega zbora v Zadru je v polnem teku: večina volitev je potrjena, lahoni z Bajamonti-jem na čelu je pripravljena ugovarjati in nagajati pri vsaki priliki, toda hrvatska večina in vladni zastopnik jim ne ostanejo dolžni ničesar, temveč nemudoma pobijejo slabo osnovane napade. Vse kaže, da zborovanje ne bode trajalo dolgo.

Bosna in Hercogovina. — Skupni finančni minister Kalay opotoval je okraj Travniški in je dospel včeraj v Serajevo. Ob enem potuje po deželi tudi general Apel, o čegar priljubljenosti v teh deželah jo le en sam glas hvale.

Videti je, da je Rusom prijazno gibanje na Srbskem to potovanje storilo potrebno.

Nemška. — Cesar je še vedno na potovanji in je bil v ponedeljek s cesarico in princi v Wilhelmshafen-u navzoč pri slavnosti blagoslavljanja nove zastave za drugi pomorski batalijon. Popoludne bilo je slavnostno plavanje v basinu pritišja, katero sta si cesar in cesarica ogledavala z vojnega parnika „Mars.“

Z Rima došli brzojav naznanja, da ministerski predsednik Crispi namerava vsled došlega mu vabila začetkom septembra mesca nemškega kanclarja obiskati v Friedrichsruhe,

Od druge strani se čuje, da je čas že določen, v katerem potuje cesar v porenske dežele. Vsled povodenj, katere redoma teško škodujejo zemljo saksonsko, na-

merava minister za poljedelstvo baron Lucius hitreje doveršiti vredjenje teka reke Oder in napraviti kaeale v njenem višjem teku. — To se sploh smatra za vspeh potovanja ministrovega po poplavljenih okrajih.

Francoska. Minulo nedeljo vršile so se volitve v okrajne zastope, pri katerih je obetala stranka Boulanger-jeva, da za kandidata postavi svojega načelnika Boulangerja v 135 okrajih. Kolikor dosedaj znan izid teh volitev kaže, je pač konservativna stranka nasproti republikanski pridobila 27 sedežev. Od znanih 1421 volitev spada k republikanski stranki 751 izvoljencev, k konservativni 487, ožjih volitev treba 161, Boulanger sam je voljen samo 12krat.

Časniki preganjajo sebi in čitateljem čas s tem, da prijavljajo skrivnosti sodnijskih preiskav zoper Boulanger-ja.

Temu prijazni listi trdijo, da si je vse zoper Boulangerja nakopičeno gradivo vlada naročila pri policiji, katera si je baje izmislila vse one grozovito čine, na katere se opera zatožba. Vse drugače se ve da, sodijo vladi in republikanski stranki prijazni listi. Umazani del zatožbe vrti se krog trditve, da se je po odstranjenji Boulanger-ja v vojni blagajnici našlo razun gotovine, dvoje potrdil, eno za 1500 frankov, drugo za 140.500 fr. Prva svota izplačala se je po naročilu Boulangerjevim, švedskemu stotniku pl. Ridderstod u, za 140.500 fr. pa se je kupilo delnic „Cercel Militaire“, katere je baje Boulanger obdržal zase. Dalje se bode Boulanger imel opravičiti, kje je svota 138 638 fr. 90 s., za katere ni dokazov, kam so prešli za čas gospodarstva njegovega.

Šah perzijski dospel je včeraj v Cherbourgu, kjer ga je razun lastnega poslanstva. pozdravil poseben pooblastenec predsednika republike Carnota.

Laška — Z Benedk se poroča, da se je tam skoz tri tedne z izredno hitrostjo oboroževal in z vsemi pripravami oskrboval velikanski vojni parnik „Morosini“, ki je bil leta 1885. spuščen v morje. Dne 2. avgusta odpelje se ta velikan v morje. da pomnoži laško vojno brodovje na medzemeljskem morji. Ravno tako se hiti pri izdelavanji deveterih druzih vojnih brodovih, ki se izdelujejo v različnih krajih laškega pomorja, ker se mora 11 že prestarih brodov izločiti iz vojne mornarice laške.

Poziv!

Podpisano uredništvo daje na znanje, da prireja IV. izdajo svojega „Popotnikovega koledarja za slovenske učitelje“ za 1890. leto. Da se učiteljski osobni imenik (šematizem) v tej izdaji pospne do neke popolnosti, vabimo vse p. n. učiteljstvo slovensko k sodelovanju.

1. Število otrok ob koncu šolskega leta, oziroma po stanju z 15. avg. t. l. in sicer: a) dečkov in deklic, ki so dolžni šolo obiskovati, t. j., ki stoje v starosti med 6. in 14. letom; — b) dečkov in deklic, ki šolo obiskujejo. (Kranjski in primorski p. n. gg. voditelji naj zapišejo vsakdanje učence posebej in ponavljavne posebej).

V prvi vrsti prosimo slavna šolska voditeljstva, da nam blagovoljno naznanijo

2. Vse spremembe, ki so se ali z ozirom na zavod sam ali glede učiteljskega osobja na njem vršile od 1. novembra 1888. do sedaj (15. avgusta), oziroma, ki se bodo v kratkem še gotovo vršila. Naj se ne pozabi na učit. osobe, ki so v tem letu iz učiteljstva izstopile (Vzrok izstopa!) — Ker se je od več stranij izrekla želja, naj bi šematizem zadržal tudi vpokojene učiteljske osobe, tako prosimo, da se nam naznanijo tudi

3. imena, karakter in slednja služba ter natančna adresa takih vpokojenih gg. tovarišev, ki eventuelno v šolskem okrožju prebivajo.

4. Tudi če se je znabiti spremenilo kaj glede zadnje pošte itd. itd.

V drugi vrsti in to posebno prosimo pa vse tiste častite tovariše in ljubeznjive tovarišice, glede katerih se nahajajo v III. letniku „Pop. koledarja“ kakoršni koli napačni podatki, naj blagovolijo nam dotične nedostatke natančno obznaniti, ter uredništvu pripomoči, da je popravi.

Sploh bodemo za vsako dobrohotno opazko in za vsak nasvet hvaležni ter se tudi nanj ozirali, ako le ne prekorači okvirja, v katerem se nam je gibati.

Ker nam je mnogo na tem, da zagleda „Popotni koledar za slov. učitelje“ za 1890. l. že vsaj meseca novembra t. l. beli dan, pač nujno prosimo, da se dotični popravki, oziroma podatki dopošljejo najpozneje do 18. avgusta t. l. podpisanemu uredništvu, katero se za vsako uslugo vže naprej zahvaljuje.

Maribor, dne 25. julija 1889.

Uredništvo „Popotnika“
Reiserstrasse 8.

Žitna cena

v Ljubljani 13. julija 1889.

Hektoliter: pšenice domače 5 gold. 83 kr. — banaške 6 gold. 80 kr. — turšice 5 gold. 30 kr. — soršice 5 g 80 kr. — rži 4 gold. 50 kr. — ječmena 4 gold. 33 kr. — ovsa 3 gold. — kr. — ajde 4 gold. 33 kr. — ovsa 2 gold. 44 kr. — Krompir 2 gold. 41 kr. 100 kilogramov.

Hektoliter: Pšenica 6 gold. 18 kr. — Rrž 4 gold. 55 kr — Oves 2 gold. 60 kr. — Turšica 4 gold. 54 kr. — Ječmen 1 gold. 22 kr. — Ajda 4 gold. 22 kr. — Slama 100 kilogr 1 gold. 60 kr. — Seno 2 gold. — kr. — Špeh 1 kilog 44 kr.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.